

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ షట్పత్వారింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ షట్పత్వారింశః సర్గః ॥

సీతాలక్ష్మణాభ్యాం సహ శ్రీరామస్య రాత్రౌ తమసాతటి నివాసస్తత్ర మాతుః
పితురయోధ్యాయాశ్చ కృతే తదీయా చింతా, సుప్తాన్ పౌరజనాన్ విహాయ
తస్య వనం ప్రతి గమనం

తతస్తు తమసాతీరం రమ్యమాశ్రిత్య రాఘవః |
సీతాముద్వీక్ష్వ సౌమిత్రిమిదం వచనమబ్రవీత్ || 2.46.1 ||

ఇయమద్య నిశా పూర్వ్యా సౌమిత్రే ప్రహితా వనం |
వనవాసస్య భద్రం తే న చోత్కంఠితుమర్హసి || 2.46.2 ||

పశ్య శూన్యాన్యరణ్యాని రుదంతీవ సమంతతః |
యథా నిలయమాయద్భిర్నిలీనాని మృగద్విజైః || 2.46.3 ||

అద్యాయోధ్యా తు నగరీ రాజధానీ పితుర్మమ |
సస్త్రీప్రుంసా గతానస్మాఞ్శ్చోచిష్యతి న సంశయః || 2.46.4 ||

అనురక్తా హి మనుజా రాజానం బహుభిర్గుణైః |
త్వాం చ మాం చ నరవ్యాఘ్ర శత్రుఘ్నభరతౌ తథా || 2.46.5 ||

పితరం చానుశోచామి మాతరం చ యశస్వినీం |
అపి నాంధౌ భవేతాం నౌ రుదంతౌ తావభీక్షశః || 2.46.6 ||

భరతః ఖలు ధర్మాత్మా పితరం మాతరం చ మే |
ధర్మార్థకామసహితైర్వాక్యైరాశ్వాసయిష్యతి || 2.46.7 ||

భరతస్యాన్యశంసత్వం సంచింత్యాహం పునః పునః |
నానుశోచామి పితరం మాతరం చ మహాభుజ || 2.46.8 ||

త్వయా కార్యం నరవ్యాఘ్ర మామనువ్రజతా కృతం |
అన్వేష్టవ్యా హి వైదేహ్యా రక్షణార్థం సహాయతా || 2.46.9 ||

అద్భిరేవ హి సౌమిత్రే వత్స్యామ్యద్య నిశామిమాం |
ఏతద్ధి రోచతే మహ్యం వన్యేఽపి వివిధే సతి || 2.46.10 ||

ఏవముక్త్వా తు సౌమిత్రిం సుమంత్రమపి రాఘవః |
అప్రమత్తస్త్వమశ్వేషు భవ సౌమ్యేత్యువాచ హా || 2.46.11 ||

సోఽశ్వాన్ సుమంత్రః సంయమ్య సూర్యేఽస్తం సముపాగతే |
ప్రభూతయవసాన్ కృత్వా బభూవ ప్రత్యనంతరః || 2.46.12 ||

ఉపాస్య తు శివాం సంధ్యాం దృష్ట్వా రాత్రిముపాగతాం |
రామస్య శయనం చక్రే సూతః సౌమిత్రిణా సహా || 2.46.13 ||

తాం శయాం తమసాతీరే వీక్ష్వ వృక్షదలైర్వృతాం |
రామః సౌమిత్రిణా సార్థం సభార్యః సంవివేశ హా || 2.46.14 ||

సభార్యం సంప్రసుప్తం తు శ్రాంతం సంప్రేక్ష్వ లక్ష్మణః |
కథయామాస సూతాయ రామస్య వివిధాన్ గుణాన్ || 2.46.15 ||

జాగ్రతోరేవ తాం రాత్రిం సౌమిత్రేరుదితో రవిః |
సూతస్య తమసాతీరే రామస్య ఋవతో గుణాన్ || 2.46.16 ||

గోకులాకులతీరాయాస్తమసాయా విదూరతః |
అవసత్ తత్ర తాం రాత్రిం రామః ప్రకృతిభిః సహా || 2.46.17 ||

ఉత్థాయ చ మహాతేజాః ప్రకృతీస్తా నిశామ్య చ |
అబ్రవీద్ భ్రాతరం రామో లక్ష్మణం పుణ్యలక్షణం || 2.46.18 ||

అస్మద్వ్యపేక్షాన్ సౌమిత్రే నిర్వ్యపేక్షాన్ గృహేష్వపి |
వృక్షమూలేషు సంసక్తాన్ పశ్య లక్ష్మణ సాంప్రతం || 2.46.19 ||

యథైతే నియమం పౌరాః కుర్వంత్యస్మన్నివర్తనే |
అపి ప్రాణాన్ న్యసిష్యంతి న తు త్యక్త్యంతి నిశ్చయం || 2.46.20 ||

యావదేవ తు సంసుప్తాస్తావదేవ వయం లఘు |
రథమారుహ్య గచ్ఛామః పంథానమకుతోభయం || 2.46.21 ||

అతో భూయోఽపి నేదానీమిక్ష్యాకుపురవాసినః |
స్వపేయురనురక్తా మా వృక్షమూలేషు సంశ్రితాః || 2.46.22 ||

పౌరా హ్యత్మకృతాద్ దుఃఖాద్ విప్రమోచ్యా నృపాత్మజైః |
న తు ఖల్వాత్మనా యోజ్యా దుఃఖేన పురవాసినః || 2.46.23 ||

అబ్రవీల్లక్ష్మణో రామం సాక్షాద్ ధర్మమివ స్థితం |
రోచతే మే తథా ప్రాజ్ఞ క్షిప్రమారుహ్యతామితి || 2.46.24 ||

అథ రామోఽబ్రవీత్ సూతం శీఘ్రం సంయుజ్యతాం రథః |
గమిష్యామి తతోఽరణ్యం గచ్ఛ శీఘ్రమితః ప్రభో || 2.46.25 ||

సూతస్తతః సంత్ర్విరితః స్యందనం తైర్హయోత్తమైః |
యోజయిత్వా తు రామస్య ప్రాంజలిః ప్రత్యవేదయత్ || 2.46.26 ||

అయం యుక్తో మహాబాహో రథస్తే రథినాం వర |
త్వరయాఽఽరోహ భద్రం తే ససీతః సహలక్ష్మణః || 2.46.27 ||

తం స్యందనమధిష్ఠాయ రాఘవః సపరిచ్ఛదః |
శీఘ్రగామాకులావర్తాం తమసామతరన్నదీం || 2.46.28 ||

స సంతీర్య మహాబాహుః శ్రీమాఞ్శ్శివమకంటకం |
ప్రాపద్యత మహామార్గమభయం భయదర్శినాం || 2.46.29 ||

మోహనార్థం తు పౌరాణాం సూతం రామోఽబ్రవీద్ వచః |
ఉదఙ్ముఖః ప్రయాహి త్వం రథమారుహ్య సారథే || 2.46.30 ||

ముహూర్తం త్వరితం గత్వా నివర్తయ రథం పునః |
యథా న విద్యుః పౌరా మాం తథా కురు సమాహితః || 2.46.31 ||

రామస్య తు వచః శ్రుత్వా తథా చక్రే చ సారథిః |
ప్రత్యాగమ్య చ రామస్య స్యందనం ప్రత్యవేదయత్ || 2.46.32 ||

తౌ సంప్రయుక్తం తు రథం సమాస్థితౌ
తదా ససీతౌ రఘువంశవర్ధనౌ |
ప్రచోదయామాస తతస్తురంగమాన్
స సారథిర్యేన పథా తపోవనం || 2.46.33 ||

తతః సమాస్థాయ రథం మహారథః
ససారథిర్దాశరథిర్వనం యయౌ |
ఉదఙ్ముఖం తం తు రథం చకార స
ప్రయాణమాంగల్యనిమిత్తదర్శనాత్ || 2.46.34 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే షట్పత్వారింశః సర్గః ||